

Kommunernes og Familiereetshusets samarbejde i familieretlige sager

1. PJECENS INDHOLD

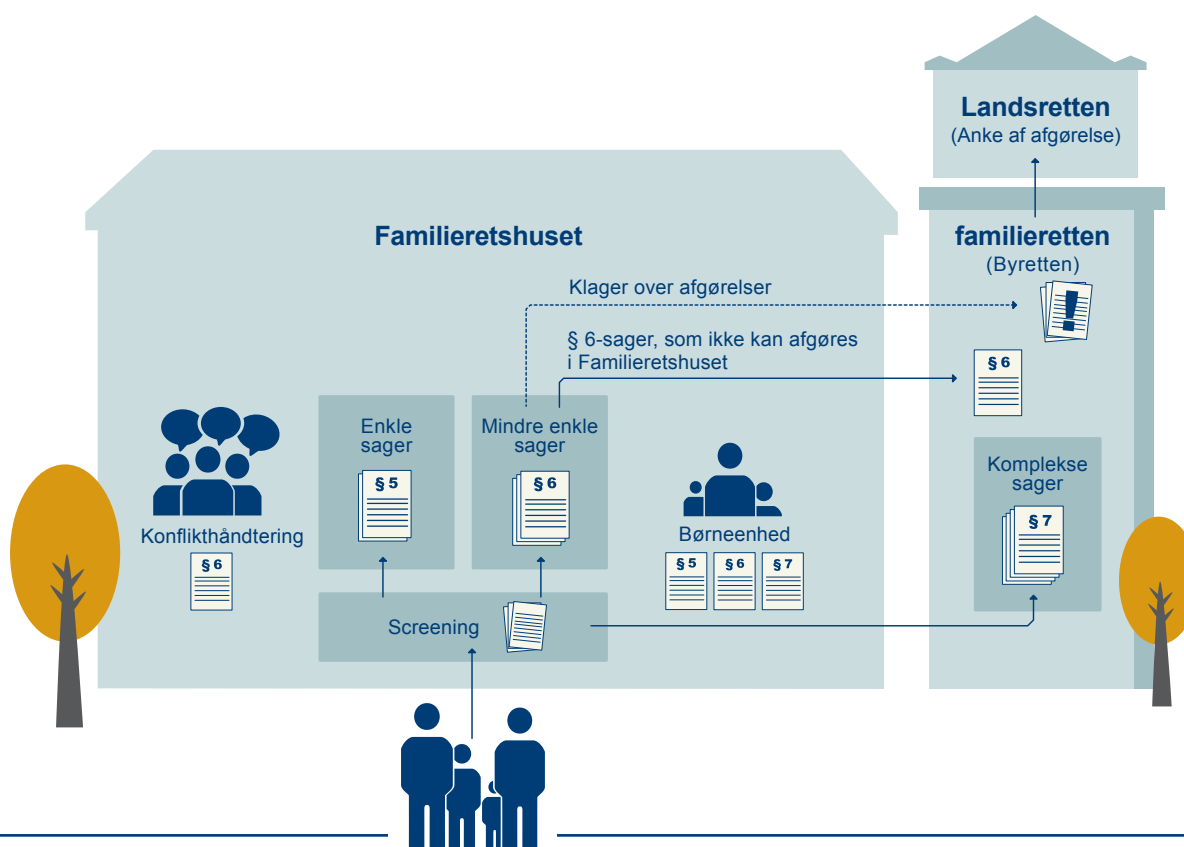
Fra den 1. april 2019 behandles familieretlige sager i et nyt system. Systemet består af to dele:

- en administrativ myndighed: Familieretshuset
- en domstolsenhed i byretten: familieretten.

Med det nye system styrkes samarbejdet mellem det familieretlige og det sociale system. Samarbejdet har fokus på de familier, der har en kompleks sag i Familieretshuset og som samtidig modtager – eller hvor der er overvejelser om at iværksætte – støtteforanstaltninger efter den socialretlige lovgivning. Formålet med samarbejdet er at finde helhedsorienterede løsninger, der er til barnets bedste.

Formålet med publikationen er primært at give et overblik over samarbejdet mellem Familieretshuset og kommunerne i de komplekse sager (§ 7-sager), da det er i disse sager, at samarbejdet styrkes med lov om Familieretshuset (herefter Familieretshusloven), men indledningsvist gives en oversigt over samarbejdet i sager, der ikke behandles som § 7-sager. Publikationen er primært en gengivelse af lovbestemmelser og forarbejder, som er vedtaget af Folketinget. For en uddybende gennemgang af samarbejdet henvises til "Vejledning om samarbejdet mellem Familieretshuset og kommunerne i familieretlige sager" (herefter vejledningen), som kan læses på retsinformation.dk

Det familieretlige system pr. 1. april 2019:

2. OM FAMILIERETSHUSET OG DE FAMILIERETLIGE SAGER

Alle familieretlige sager starter i Familieretshuset, som bl.a. sørger for oplysning af sagen, arbejdet med parterne og belysning af barnets perspektiv. Familieretlige sager omfatter bl.a. sager om: ægteskab, navne, børnebidrag og sager efter forældreansvarsloven, dvs. sager om forældremyndighed, barnets bopæl og samvær. Herudover behandler Familieretshuset sager, der ikke er familieretlige, men som vedrører borgernes personlige forhold, bl.a. sager, om adoption og værgemål. Det familieretlige system er civilretligt, dvs. at sagen indledes ved ansøgning fra en af forældrene.

Familieretshuset støtter parterne i at finde egne løsninger, og sagerne skal behandles på en måde, der møder parternes behov og sikrer sammenhængende forløb. Finder parterne ikke en løsning, skal Familieretshuset enten træffe en afgørelse eller indbringe sagen for familieretten. Familieretshusets forhold er nærmere reguleret i Familieretshusloven, som der henvises til her i publikationen.

Når parterne kontakter Familieretshuset foretages en screening af sagen på baggrund af forældrenes oplysninger, herunder om parternes konfliktniveau og eventuelle risikofaktorer som misbrug, psykisk sygdom, social udsathed og familiens kontakt til de sociale myndigheder.

På baggrund af screeningen visiteres sagen til behandling i ét af tre sagsbehandlingsspor. Sagerne benævnes (som bestemt i Familieretshusloven) som: § 5-sager, § 6-sager og § 7-sager.

§ 5 - SAGER

Enkle sager, hvor parterne er enige og blot har behov for at få fx en separations- eller skilsmissebevilling eller registreret en aftale om forældremyndighed. Familieretshuset registrerer aftalen eller udsteder bevillingen.

§ 6 - SAGER

Mindre enkle sager, hvor parterne ikke er enige. Familieretshuset behandler sagen og tilbyder parterne rådgivning og konflikt håndtering med henblik på, at parterne finder en løsning.

§ 7 - SAGER

Komplekse sager på grund af de risikofaktorer, som familien er påvirket af, fx et højt konfliktniveau mellem forældrene, vold, misbrug, psykisk sygdom og socialt udsathed.

I Familieretshuset er der en særskilt enhed, der yder støtte til børn (Børneenheden), og Familieretshuset har forskellige tilbud til forældrene om konflikt håndtering. Læs mere om Børneenheden og tilbud om konflikt håndtering på side 11.

3. SAMARBEJDET I SAGER, DER IKKE BEHANDLES SOM § 7-SAGER

Der kan i meget begrænset omfang opstå situationer, hvor der er behov for udveksling af enkelte oplysninger mellem kommunen og Familieretshuset i familieretlige sager, der er visiteret til behandling som § 6-sager. Det kan fx være i sager, hvor familien modtager støtte efter serviceloven på grund af en funktionsnedsættelse hos barnet eller en af forældrene.

Familieretshusloven indeholder ikke bestemmelser om kommunens videregivelse af oplysninger til Familieretshuset i § 6-sager. Udvekslingen skal derfor ske med hjemmel i databeskyttelseslovgivningen. For nærmere om databeskyttelse henvises til vejledningens punkt 3.2 og 4.1.

Om kommunens indhentning af oplysninger fra Familieretshuset

Serviceoven indeholder i § 49 a særlige bestemmelser om udvekslingen af oplysninger som led i det tidlige og forebyggende samarbejde om udsatte børn og unge.

Hvad siger loven?

Skoler, skolefritidsordning, sygeplejersker, sundhedsplejersker, læger, tandlæger og tandpleje ansat i den kommunale sundhedstjeneste, dagtilbud, fritidshjem, Familieretshuset og myndigheder, der løser opgaver inden for området for udsatte børn og unge, kan indbyrdes udveksle oplysninger om rent private forhold vedrørende et barns eller en ungs personlige og familiemæssige omstændigheder, hvis udvekslingen må anses for nødvendig som led i det tidlige eller forebyggende samarbejde om udsatte børn og unge.

Udvekslingen af oplysninger til brug for en eventuel sag efter kapitel 11 og 12 i serviceloven om et konkret barn eller en ung kun kan ske én gang ved et møde. I særlige tilfælde kan der ske en udveksling af oplysninger ved et opfølgende møde.

(Serviceovens § 49 a)

Kommunen har på den baggrund også mulighed for at indhente oplysninger hos Familieretshuset. For yderligere vejledning om udveksling af oplysninger efter § 49 a i serviceloven henvises til vejledning om særlig støtte til børn og unge og deres familier (vejledning nr. 3 til serviceloven).

Det er muligt for kommunen at indhente oplysninger hos Familieretshuset ud over, hvad der følger af § 49 a. Det skal i givet fald ske inden for rammerne af databeskyttelseslovgivningen, jf. vejledningens punkt 3.2. og 4.1.

4. BEHANDLINGEN AF EN § 7-SAG

I det følgende beskrives kommunernes samarbejde med Familieretshuset i § 7- sager.

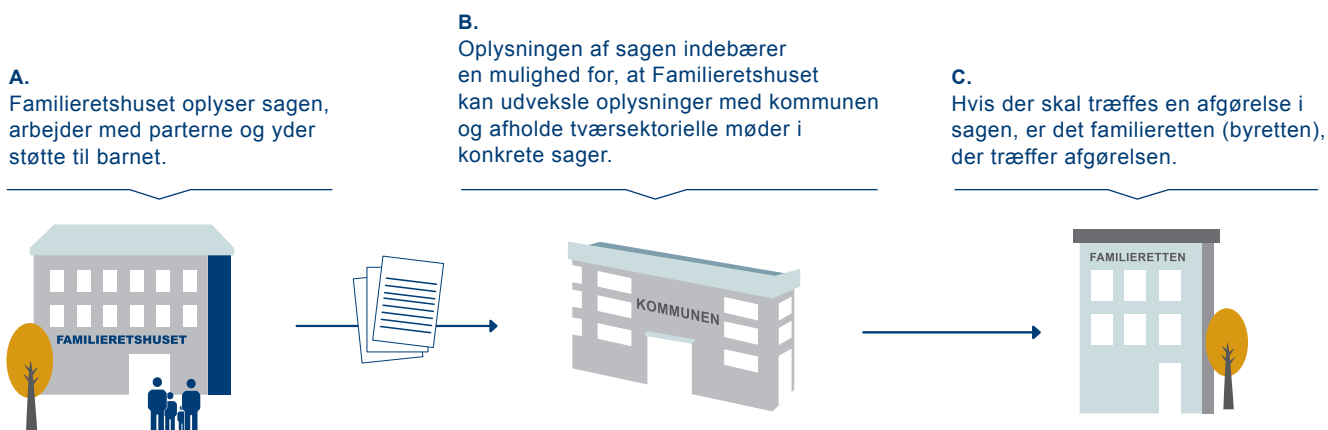
En § 7-sag er kompleks på grund af de risikofaktorer, som familien er påvirket af. Det kan bl.a. være et højt konfliktniveau mellem forældrene, manglende tillid til den anden forælders evne til at drage omsorg for barnet, vold, misbrug, psykisk sygdom og socialt udsathed.

Et højt konfliktniveau mellem forældrene betyder ikke i sig selv, at sagen er kompleks og derfor skal behandles som en § 7-sag. Der skal også være andre risikofaktorer til stede. En sag kan også være kompleks og dermed en § 7-sag uden, at der er et højt konfliktniveau mellem forældrene. Det kan bl.a. være tilfældet, hvis familien er påvirket af store sociale problemer.

Sådan behandler Familieretshuset en § 7-sag:

- Familieretshuset behandler en § 7-sag tværfagligt. Det betyder bl.a., at både børne- og familiefaglige medarbejdere og juridiske sagsbehandlere deltager i behandlingen af sagen. Familieretshuset kan indhente specialiseret bistand udefra, hvis det er nødvendigt i den konkrete sag.
- Familieretshuset er ansvarlig for den tværfaglige behandling, undersøgelse og oplysning af sagen.

Familieretshuset samarbejder med kommunerne i en § 7-sag, når det er relevant og nødvendigt for behandlingen af sagen. I det følgende beskrives overordnet, hvordan dette samarbejde kan forløbe.

Vær opmærksom på:

Når Familieretshuset og kommunen samarbejder om en § 7-sag, kan Familieretshuset indhente oplysninger hos kommunen uden samtykke fra de personer, som oplysningerne vedrører. Der er heller ikke noget krav om, at kommunen skal have forsøgt at indhente et sådant samtykke til at videregive oplysningerne.

Vær opmærksom på:

Både kommunen og Familieretshuset skal tage hensyn til dataansvar efter databeskyttelseslovgivningen, herunder forpligtelser i henhold til Europa-Parlamentets og Rådets databeskyttelsesforordning. Se mere om dette i Vejledning om samarbejdet mellem Familieretshuset og kommunerne i familieretlige sager.

4.1 KONTAKT VED INDLEDNING AF SAGSBEHANDLINGEN

Når Familieretshuset begynder sagsbehandlingen af en § 7-sag, er Familieretshuset forpligtet til at kontakte kommunen.

Formålet er at finde helhedsorienterede løsninger for familien på tværs af de to myndigheder. Det sker ved at etablere et samarbejde mellem Familieretshuset og kommunen i de sager, hvor det er relevant og nødvendigt. Med henvendelsen bliver kommunen også opmærksom på, at familien har en familieretlig sag under behandling om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær.

Hvad siger loven?

Familieretshuset skal, når behandlingen af en § 7-sag indledes, tage kontakt til den kommune, der er forpligtet til at yde hjælp til det involverede barn efter kapitel 11 i serviceloven for at afklare behovet for at finde en helhedsorienteret løsning for familien med hensyn til forældremyndighed, barnets bopæl og samvær.

(Familieretshuslovens § 29)

Hvordan tages der kontakt?

Der er ikke formkrav til den indledende kontakt, og det vil oftest være hensigtsmæssigt, at kontakten sker telefonisk. Der kan dog også være tilfælde, hvor en sikker e-mail efter en konkret vurdering er praktisk. Det kan fx være i gengangersager, hvor der umiddelbart forinden den aktuelle sag har været et tæt samarbejde mellem Familieretshuset og kommunen.

Kontakten kan variere fra kommune til kommune. Det kan fx være ved en aftale mellem Familieretshuset og kommunen om, at Familieretshuset tager kontakt til et bestemt kontor eller en bestemt kreds af medarbejdere. Kontakten kan også ske gennem kommunens hoveddomstilling.

I gengangersager, hvor den pågældende familie flere gange har haft en familieretlig sag under behandling, og hvor familien også er i tæt kontakt med det sociale system, vil det i nogle tilfælde og efter aftale med kommunen være hensigtsmæssigt, at Familieretshuset tager direkte kontakt til familiens sagsbehandler.

Hvad består kontakten af?

Familieretshuset videregiver oplysning til kommunen om, at Familieretshuset har en § 7-sag om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær under behandling, som vedrører det pågældende barn.

4.2 UDVEKSLING AF OPLYSNINGER UNDER SAGSBEHANDLINGEN

Under behandlingen af en § 7-sag kan der være behov for, at kommunen og Familieretshuset udveksler oplysninger om familien.

Formålet er at sikre en fyldestgørende afdækning af barnets og familiens situation, så Familieretshuset kan levere det fornødne faktuelle grundlag til familieretten. Grundlaget bruger familieretten til at træffe en afgørelse om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær, som er til barnets bedste.

Hvad siger loven?

Familieretshuset og kommunen kan under behandlingen af en § 7-sag udveksle oplysninger om rent private forhold vedrørende barnets og parternes personlige og familiemæssige forhold. Det er et krav, at udvekslingen af oplysninger er nødvendig af hensyn til afdækningen af, hvad der er bedst for barnet.

(§ 30 i Familieretshusloven)

Hvilke oplysninger kan udveksles?

- Om udvekslingen er nødvendig vurderes ud fra barnets bedste på udvekslingstidspunktet og ud fra de oplysninger, der er tilgængelige på det pågældende tidspunkt.
- Når Familieretshuset indhenter oplysninger fra kommunen, er kommunen dataansvarlig. Det betyder, at kommunen vurderer, om kravene for en dataudveksling er opfyldt. I praksis vil det ofte være hensigtsmæssigt, at kommunen er i dialog med Familieretshuset om, hvilke oplysninger der er nødvendige. Det gælder fx i tvivlstilfælde.
- Oplysninger, som ikke er relevante for vurderingen af barnets bedste, kan ikke udveksles. Det kan fx være oplysninger om stofmisbrug eller kriminalitet hos en ældre søskende, som ikke bor i barnets hjem, og som barnet ikke har kontakt med. Det kan også være oplysninger om forælders ansøgning til kommunen om sociale ydelser.

Hvordan udveksles oplysningerne?

Oplysningerne kan udveksles uden forældrenes samtykke.

Udvekslingen af oplysninger kan efter en konkret vurdering af, hvad der er mest hensigtsmæssigt i den konkrete sag, ske på følgende måder:

SKRIFTLIGT

Ved oversendelse af relevante sagsakter i deres helhed fra kommunen. Det kan fx være:

- Hvor større dele af barnets og familiens sag er relevant for at finde den familieretlige løsning, som er bedst for barnet
- Hvor det er nødvendigt at læse oplysningerne om barnet i sammenhæng med fx ældre oplysninger om barnet
- Hvor det er relevant, at sagsakter i deres helhed udveksles, fx hvis der er tale om en børnefaglig undersøgelse.

TELEFONISK

Det kan fx være:

- I meget hastende sager som fx sager om international børnebortførelse
- I sager, hvor det kun er relevant at udveksle meget få oplysninger
- Hvis familien kort tid forinden har haft en anden familieretlig sag under behandling i Familieretshuset, og hvor der i den forbindelse har været etableret et samarbejde og udvekslet oplysninger mellem Familieretshuset og kommunen.

I ET KORT NOTAT

Skriftlig oversendelse kan evt. kombineres med, at der sendes enkelte sagsakter i deres helhed fx en børnefaglig undersøgelse.

VED ET MØDE

Der kan både være tale om møder, hvor både kommunen og Familieretshuset deltager fysisk, og videomøder under forudsætning af, at der tages de nødvendige datasikkerhedsmæssige forholdsregler. Denne løsning kan være hensigtsmæssig i fx de meget komplicerede sager, hvor kommunen i betydeligt omfang yder støtte efter serviceloven til barnet og familien. Det kan også være hensigtsmæssigt i sager, hvor kommunen ønsker samtidigt at indhente oplysninger fra Familieretshuset efter § 49 a i serviceloven som led i kommunens tidlige og forebyggende arbejde.

Bemærk, at udvekslingen af oplysninger til brug for en eventuel sag efter kapitel 11 og 12 i serviceloven om et konkret barn eller en ung kun kan ske én gang ved et møde.

4.3 TVÆRSEKTORIELLE MØDER

Familieretshuset og kommunen kan efter en konkret vurdering afholde tværsektorielle møder i den konkrete sag.

Formålet er dels at sikre, at barnets perspektiv afdækkes. Formålet er også, at Familieretshuset har et bredt og tværfagligt grundlag at behandle sagen ud fra, som omfatter kommunens socialfaglige viden om familien og om de socialfaglige indsatser, der er iværksat for familien.

På det tværsektorielle møde kan der også være dialog med familien om bl.a. barnets trivsel og den påvirkning, som forældrenes konflikt og sociale problemer har på barnet, set fra både Familieretshusets og kommunens perspektiv.

Hvad siger loven?

Efter § 31 i lov om Familieretshuset kan Familieretshuset som led i at finde helhedsorienterede løsninger for familien i en § 7-sag afholde møder med deltagelse af en eller begge parter, barnet og kommunale myndigheder. Dette betegnes tværsektorielle møder.

(Familieretshusloven § 31)

Afholdelse af møde - hvornår og hvem?

Mødet afholdes, hvis det er nødvendigt og relevant i den pågældende sag på det pågældende tidspunkt i sagens behandling. Der er således ikke en forpligtelse til at afholde tværsektorielle møder i alle § 7-sager.

Som udgangspunkt deltager Familieretshuset, kommunen og familien. Familien er primært barnets forældre og eventuelt barnet, men andre personer kan også inviteres, fx forældrenes nye partnere, barnets voksne søskende, som har en omsorgsrolle over for barnet, eller barnets bedsteforældre.

Det er muligt at afholde mødet med blot én af forældrene fx under hensyn til, at forældre ikke må indkaldes, hvis den ene forælder har udsat den anden forælder eller den anden forælders barn for voldelig adfærd, eller der er mistanke om voldelig adfærd. Den forælder, der har været udsat for den voldelige adfærd, eller hvis barn har været udsat for voldelig adfærd, kan give samtykke til, at forældrene møder sammen.

5. KOMMUNENS INITIATIVRET

Det familieretlige system er et civilretligt system, hvor sager rejses efter ansøgning fra en af barnets forældre. Dette skyldes bl.a., at det er barnets forældre, der efter en afgørelse er truffet, skal gennemføre og samarbejde om afgørelsen til barnets bedste.

Kommunen kan dog i helt særlige tilfælde anmode Familieretshuset om at indlede en sag (kommunens initiativret). Kommunen kan kun anvende initiativretten i de helt særlige situationer, hvor alternativet til en ændring af forældremyndigheden, barnets bopæl eller samværsordningen er en anbringelse af barnet uden for hjemmet uden samtykke eller videreførelse af en sådan anbringelse, der allerede er iværksat. Det er vurderingen, at initiativretten kun vil finde anvendelse i meget få sager årligt.

Hvad siger loven?

Kommunen kan anmode Familieretshuset om at indlede en sag efter forældreansvarsloven i de helt særlige situationer, hvor det må antages, at en afgørelse om forældremyndighed, barnets bopæl eller samvær kan forhindre en umiddelbart forestående anbringelse af barnet uden for hjemmet uden samtykke ved at fjerne risikoen for, at barnets sundhed eller udvikling lider alvorlig skade.

(Familieretshusloven § 24)

Læs mere om kravene til at anvende initiativretten og den efterfølgende proces i afsnit 5 i "Vejledning om samarbejdet mellem Familieretshuset og kommunerne i familieretlige sager".

6. FAMILIERETSHUSETS BØRNEENHED OG TILBUD OM KONFLIKTHÅNDTERING

BØRNEENHEDEN

I Familieretshuset er der en særskilt enhed, Børneenheden, der yder støtte til børn, der er berørt af familieretlige problemstillinger. Børneenheden sørger for, at barnets perspektiv inddrages i familieretlige sager.

Bliver kommunen opmærksom på, at et barn er påvirket af familieretlige problemstillinger, fx af at barnets forældre, der er skilt, har et højt konfliktniveau, eller at barnets samværsordning ikke fungerer, kan kommunen vejlede barnet og familien om at tage kontakt til Børneenheden i Familieretshuset. Børneenheden tilbyder støtte i form af bl.a.:

- En kontaktperson
- Støtte til, at barnet får en bisidder
- Børnesagkyndig rådgivning
- Telefonisk rådgivning
- Børnegrupper.

Særligt om kontaktpersonen

Kontaktpersonens opgave er bl.a. at yde rådgivning til barnet om den familieretlige sag, behandlingen af den familieretlige sag og den familieretlige lovgivning. Kontaktpersonen støtter også barnet i situationer knyttet til behandlingen af den familieretlige sag, fx i forbindelse med en børnesamtale i Familieretshuset eller familieretten.

Opgaven for kontaktpersonen fra Børneenheden adskiller sig fra kommunens tilbud til barnet efter serviceloven om fx en støtte- og kontaktperson, som skal støtte barnet generelt og har fokus på barnets generelle trivsel. Hvis barnet over for Børneenhedens kontaktperson giver udtryk for behov for støtte ud over den familieretlige sag, bør kontaktpersonen hjælpe barnet med fx at tage kontakt til kommunen.

KONFLIKTHÅNDTERING

Familieretshuset kan som led i sagens behandling tilbyde parterne konflikthåndtering og rådgivning. Tilbuddene omfatter bl.a.:

- Digitale forløb, som parterne selv gennemfører
- Børnesagkyndig rådgivning
- Samarbejdskurser til konflikthåndtering
- Mægling
- Individuelle samtaler.

Selvom Familieretshuset primært yder støtte til parter, der har en familieretlig sag under behandling, kan Familieretshuset også efter en konkret vurdering tilbyde børnesagkyndig rådgivning og digitale værktøjer til forældre, der ikke er parter i en sag.

Kontakt og links til yderligere information

Familieretshuset kontaktinfo

E-mail: familieret@familieretshuset.dk

www.familieretshuset.dk

Barnets rådgivningslinje

Tlf.: 2060 0550

Læs lov om Familieretshuset

www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=206287

Læs "Vejledning om samarbejdet mellem Familieretshuset og kommunerne i familieretlige sager" på www.retsinformation.dk.